

Dolnośląska Szkoła Wyższa
mgr Katarzyna Nanowska

Znaczenie komunikacji interpersonalnej kuratorów sądowych z podopiecznymi dla przebiegu postępowań wykonawczych

Praca doktorska z dziedziny nauk społecznych napisana pod kierunkiem naukowym prof. DSW dr. hab. Marka Heine

STRESZCZENIE

Podstawowym celem naukowym przeprowadzonego projektu badawczego było poznanie stosowanych przez kuratorów sądowych sposobów komunikowania się z podopiecznymi pod kątem ich adekwatności do podejmowanych działań, a także określenie czynników utrudniających ich stosowanie przez tę grupę zawodową. Zgromadzony materiał badawczy został poddany analizie pod kątem treści wskazujących na znaczenie komunikacji kuratora z podopiecznymi dla przebiegu postępowań wykonawczych w kontekście skuteczności, bezpieczeństwa, a także satysfakcji z wykonywanej pracy, będącej istotnym czynnikiem przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu. Cel opisowy badania został zrealizowany przez wskazanie stosowanych w praktyce kuratorów sądowych modeli komunikacji, natomiast praktyczny przez określenie optymalnych warunków umożliwiających skuteczną komunikację z podopiecznymi, a także potrzeb szkoleniowych w tym zakresie.

Przedsięwzięcie zostało objęte patronatem honorowym Rektora Dolnośląskiej Szkoły Wyższej i Dolnośląskiego Stowarzyszenia Kuratorów FRONTIS oraz patronatem medialnym serwisu informacyjnego kurator.info, co w znacznym stopniu przyczyniło się do uzyskania rzetelnego i wyczerpującego materiału badawczego, który pozwolił na realizację celów badawczych.

Przy realizacji badania, aby uniknąć zawężania perspektywy badawczej, przyjęto podejście jakościowe pozostające w paradygmacie interpretatywnym oraz metodę analizy danych odnoszącą się do teorii dyskursu rozumianego jako wyznaczające ramy myślenia zdarzenie komunikacyjne. Dane empiryczne zostały poddane krytycznej analizie dyskursu. Badanie ma charakter autoetnograficzny.

Dobór uczestników projektu badawczego został podporządkowany realizacji celów badawczych, a ich odzwierciedleniem jest struktura dysertacji, która składa się z sześciu rozdziałów. Rozdział pierwszy, dotyczący obszaru interakcji kuratorów sądowych z podopiecznymi oraz wychowawczego wymiaru probacji, prezentuje sylwetki występujących w postępowaniach wykonawczych, a jednocześnie stanowiących centralny punkt badania, podmiotów: kuratorów sądowych i ich podopiecznych, a także wskazuje na dylematy dotyczące roli kuratora w procesie probacji. Rozdział drugi zawiera analizę kompetencji profesjonalnych sądowych kuratorów dla dorosłych w kontekście pedagogicznym i etycznym, a także zachęca do refleksji nad pedeutologicznymi uwarunkowaniami wykonywanych przez nich zadań. Rozdział trzeci stanowi zestawienie różnych koncepcji teoretycznych z zakresu komunikacji interpersonalnej w odniesieniu do dialogu kuratorów sądowych z podopiecznymi. W rozdziale czwartym omówiono społeczne uwarunkowania komunikacji jako punkt wyjścia do przyjęcia paradygmatu jakościowego oraz doboru metod badawczych, natomiast w rozdziale piątym przedstawiona została przyjęta w projekcie perspektywa badawcza oraz zastosowana procedura metodologiczna z uzasadnieniem doboru metod pozyskiwania danych. Rozdział szósty stanowi analizę materiału empirycznego zorientowaną na otrzymanie jak najbardziej wyczerpujących odpowiedzi na postawione w ramach projektu pytania badawcze. Zakończenie pracy zawiera wnioski sformułowane w toku przeglądu literatury oraz badań empirycznych, a także refleksje dotyczące kierunku dalszych badań. Uzupełnienie pracy stanowi bibliografia oraz wykaz przywoływanych aktów prawnych, a jej integralną częścią jest aneks zawierający treść noty konkursowej skierowanej do kuratorów sądowych oraz wzór użytego podczas badań empirycznych kwestionariusza wywiadu z podopiecznymi.

Analiza materiału badawczego w postaci otrzymanych w wyniku konkursu narracji kuratorów sądowych pozwoliła na wyodrębnienie dominujących w ich praktyce modeli komunikowania się z podopiecznymi, z kolei przeprowadzone z podopiecznymi wywiady pozwoliły na wnioskowanie w kwestii modeli najbardziej skutecznych w kontekście przebiegu postępowań wykonawczych. Przeprowadzone badanie umożliwia krytyczne spojrzenie na problematykę związaną z udziałem kuratora w readaptacji społecznej osób karanych sądownie i pozwala na stworzenie nowych ram interpretacyjnych. Z uwagi na pedagogiczny kontekst badań, niesie implikacje dla praktyki pracy resocjalizacyjnej oraz określa kierunek dalszych poszukiwań badawczych.